

Yozgat Polis Meslek Yüksekokulu Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik Programı Tasarım Süreci ¹

Yozgat Police Vocational College Comprehensive Developmental Guidance Program Designing Process

Serap NAZLI²

Öz: Polis Akademisi Rehberlik ve Psikolojik Danışma Büro Amirliklerinde gelişimsel rehberlik modeline geçiş için TÜBİTAK destekli proje başlatılmıştır. AR-GE modeli ile yürütülen projenin temel hedefi, emniyet amiri ve memuru adaylarının yaşam kariyeri gelişimlerini desteklemek için Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik Programı (KGRP) tasarlamak, uygulamak, değerlendirmek ve revize etmektir. Bu çalışmanın amacı, Yozgat Polis Meslek Yüksekokulu'nun (PMYO) yapısı ve öğrencilerinin ihtiyacına göre KGRP tasarım sürecinde (planlama, tasarlama, uygulama, değerlendirme ve geliştirme) yapılan çalışmalarını ana hatları ile okuyucu ile paylaşmaktır. Mart 2013'de başlatılan ve Temmuz 2014 tarihine kadar devam eden yeniden yapılandırma çalışmasının değerlendirme verileri, Yozgat PMYO'da gelişimsel odaklı yürütülen PDR hizmetlerinin öğrencilerin gelişimlerini desteklediği ve okulun atmosferine olumlu katkı getirdiğini göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Gelişimsel rehberlik modeli, kapsamlı gelişimsel rehberlik programları

Abstract: A project supported by TUBITAK has been initiated in Police Academy Psychological Counseling and Guidance Department for transition to developmental guidance model. The main goal of this research-development modeled project is; designing, implementing, assessing and revising Comprehensive Developmental Guidance Program (CDGP) for the sake of in order to support life career development of chief police officer candidates. The purpose of this current study is to share the works done within the CDGP designing process (planning, designing, implementation, evaluation and improvement) which have been prepared with considering Yozgat Police Vocational College's structure and needs of its students, with main lines. Reconstruction process started at March 2013 and continued till July 2014 shows that developmental focused Psychological Counseling and Guidance services in Yozgat Police Vocational College support students' development and make a positive effect in school atmosphere.

Keyword: Developmental guidance model, Comprehensive developmental guidance programs

20. yüzyılın başlarında meslek seçimine yardım amaçlı başlayan okul psikolojik danışma ve rehberlik (PDR) hizmetleri, geleneksel rehberlik modelinden gelişimsel rehberlik modeline yönelmiştir (Bauman ve diğ. 2003; Gysbers, Lapan ve Jones, 2000; Gysbers, 2004; Gysbers ve Henderson, 2012; Myrick, 1997; Sink ve MacDonald, 1998; Wittmer, 1993). Gelişimsel

rehberlik modelinde her okulun yapı ve ihtiyacına göre tasarlanan Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik Programı (KGRP) ile K-12 düzeyinde okuldaki bütün öğrencilere ulaşma ve "programlı" rehberlik etkinlikleri ile çeşitli bilgi, beceri ve yeterlikler kazandırma önem kazanmaya başlamıştır (Borders ve Drury, 1992; Gysbers, 1997, 2004; Gysbers, Lapan ve

¹ Bu çalışma TÜBİTAK tarafından desteklenen 111K175 nolu proje kapsamında yapılmış; Ankara Üniversitesi tarafından düzenlenen International Congress on Education for the Future: Issues and Challenges 2015'de sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Yazar Notu: Projenin hayata geçmesindeki katkılarından dolayı Yozgat PMYO psikologu Tuğba Gençay'a projede araştırmacı olarak katkı sunan Dr. Gökhan Atik'e ve uluslar arası danışmanım Prof. Dr. Norman Gysbers'e, bursiyerler Sedat Gelibolu ve Zekeriya Çam'a çok teşekkür ederim.

² Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, Ankara. E-posta: snazli@ankara.edu.tr

Jones, 2000; Gysbers ve Henderson, 2012; Myrick, 1997; Sink ve McDonald, 1998).

American School Counselor Association (ASCA- Amerikan Okul Danışmanları Örgütü, 2008)'a göre KGRP yönetimsel ve rehberlik dışı görevleri, kriz odaklı müdahaleleri önemsemez. Bunun yerine öğrencilerin kişisel-sosyal, eğitsel ve kariyer becerilerinin gelişimini destekleyecek, sorumlu ve üretici bireyler olmalarını sağlamak için tasarlanmış rehberlik aktivitelerini ve yapılandırılmış grup yaşantılarını önemser. Gelişimsel rehberliğin teorik lideri olarak kabul edilen Myrick (1997), gelişimsel yaklaşım, öğrencilerin okulda ve yaşamda başarılı olmaları için ihtiyaçları olan belli beceri ve yaşantıların kazandırılması girişimidir. Gelişimsel yaklaşımda öğrenciler kendileri ve başkaları hakkında daha çok şey öğrenme fırsatı bulurlar. Öğrenciler kişiler arası bir kriz olmadan önce, kişiler arası beceriler öğrenirler. Eğer bir kriz olursa, öğrenciler problemleri ile kendileri baş edebilirler.”

Geleneksel rehberlik modeli, öğrenci kişilik hizmetlerinin bir alt ögesi konumunda okullarda yerini almıştır. Gelişimsel rehberlik modelinin ise, eğitim sistemi içinde kendine özgü programı ve örgütlenme biçimi vardır. Gelişimsel rehberlik modeli “program” odaklı uygulama yapar ve eğitim kurumlarında bu program Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik ve Psikolojik Danışma Programları, kısaca KGRP olarak adlandırılır. KGRP'in üç ana ögesi (içerik, örgütsel yapı ve kaynakça) ve 5 aşamalı (planlama, tasarlama, uygulama, değerlendirme ve geliştirme) tasarlama süreci vardır (Gysbers, 1997, 2004; Gysbers ve Henderson, 2012).

Gelişimsel rehberliğin okul örgütlenmesinde lideri olarak kabul edilen Gysbers'e (1997) göre, KGRP'de aşağıdaki özellikler önemlidir:

1. Okul yönelimli değil, öğrenci gelişimi yönelimlidir.
2. Rehberlik hizmetleri yüzde yüz program temelli çalışır.
3. Okulun açıldığı ilk gün başlar ve kapandığı güne kadar devam eder.
4. Pozisyona değil programa odaklanır.
5. Klinik temelli değil eğitim temellidir.

Gysbers ve Henderson (2012) KGRP ile birlikte, okulda psikolojik danışmanların daha aktif rol almaya başladıklarını ve görünür olduklarını belirtmektedir. Geleneksel rehberlikte destekleyici, pasif rolde olan psikolojik danışmanlar; gelişimsel rehberlik ile öğrencilere çeşitli yeterlikler kazandırmak için aktif rol üstlenen kişiler haline gelmişlerdir. Nazlı'ya (2014a) göre gelişimsel rehberlik modeli, geleneksel rehberlik modeline göre yalnızca ortaöğretim (lise) ile sınırlı değil; anasınıfından üniversiteye (K-16) kadar tüm eğitim kademeleri için geçerli bir örgütlenme modelidir. Farklı eğitim kademelerine göre KGRP'nin genel amaç ve ilkeleri aynı, öğrencilerin gelişim özelliğine göre kullanılacağı müdahale biçimleri

farklıdır. Diğer bir ifade ile her okul kademesine göre gelişimsel rehberlik modelinin felsefesi, genel amaçları, ilkeleri değişmemektedir. Ancak KGRP tasarlanırken, hangi gelişim döneminde ne tür etkinlikler ile öğrencilerin gelişimlerinin destekleneceği, öğretim kademelerine göre farklılaşır. KGRP'nin nihai amacı öğrencilerin yaşam kariyeri gelişimini (life career development) desteklemektir. Yaşam kariyeri gelişimi, bir kişinin yaşamındaki rolleri, olayları ve mekânları bütünleştirerek benliğinin gelişmesi olarak açıklanır. Kariyer kelimesi yalnızca mesleği değil, bireyin bütün yaşamını ifade eder (Gysbers, 1997; Gysbers ve Henderson, 2012). Gelişimsel rehberlik modelinde her okulun kademe ve türüne göre KGRP tasarlanarak, öğrencileri şimdi ve gelecek yaşamlarındaki rollerine, alanlarına ve mekanlarına hazırlama hedefi vardır. Ayrıca gelişimsel rehberlik modelinde, öğrencilerin üç gelişim alanında (kişisel-sosyal, eğitsel, kariyer) gelişimleri desteklenirken aynı zamanda olası problemlerde önlenilmeye çalışılır. Myrick'in (1997) belirttiği gibi gelişimsel yaklaşımda, öğrenciler kişiler arası bir kriz yaşamadan önce kişiler arası beceriler öğrenirler. Bu nedenle gelişimsel rehberlik, beceri eğitimi ve önleyici programlara önem verir.

21. yüzyılda sadece ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında değil, yüksek öğretim kurumlarında da KGRP tasarımına özen gösterilerek; üniversite öğrencilerinin şimdi ve gelecek yaşam kariyerlerine hazırlanmasında destek olan PDR servislerine ihtiyaç vardır. Ülkemizde bu gerekliliği hisseden Polis Akademisi, lisans ve ön lisans düzeyinde öğretim veren tüm kurumlarında Rehberlik ve Psikolojik Danışma Büro Amirlikleri kurmuştur. Bunun temel nedeni, öğrencilerin gelecek yaşama hazırlanmasında destek olmaktır. Çünkü yapılan araştırmalar, emniyet mensuplarının gerilimli ortamlarda çalışmalarının psikolojik sağlıklarını olumsuz etkilediğini göstermektedir. Polislik sürekli insanlarla ilişki kuran, suçun hızla arttığı ortamda asayiş ve huzuru sağlamaya çalışan; aktif silahlı görev, düzensiz çalışma saatleri, nöbet ve vardiya sistemleri, hiyerarşik yapıdan kaynaklanan ast-üst çatışmaları, her türlü suç olgusu ve suçlularla iç içe olma koşullarında çalışma durumunda olan bir meslek grubudur (Aydın ve Yıldız, 2000). Bu koşullar emniyet mensuplarının yıpranmasına, stres altına girmesine ve psikolojik tükenmişlik açısından risk grubunda olmasına neden olmaktadır (Aydın ve Yıldız, 2000; Çakır, 2006; Çam ve Çakır, 2008; Kutlu, Çivi ve Karaoğlu, 2009; Şanlı ve Akbaş, 2008, 2009; Taşdöven, 2005). Emniyet Genel Müdürlüğü'nün (EGM, 2000) yayınladığı “polis ve intihar” adlı raporda, ülkemizde emniyet mensuplarının intihar nedenleri sırası ile on maddede toplanmıştır. Bunlar: 1. Maddi nedenler, 2. Ailevi nedenler, 3. Çalışma şartlarının zorluğu, 4. Psikolojik rahatsızlık, 5. Stres, 6. Çalışma saatlerinin düzensizliği, 7. Sosyal faaliyetlerden mahrumiyet, 8. Kız arkadaş, 9. Alkol, 10. Tayin sonucu çevreye uyum sorunu. EGM'nin

(2000) raporunda bu durum “psikolojik yorgunluk” olarak nitelendirmekte ve önleme çalışmaları için çaba harcamaya devam edilmektedir. Emniyet Genel Müdürlüğü mensuplarının intihar eğilimlerini azaltmak için 2012 yılında seminerler başlatmıştır (EGM, 2012). Araştırmalar ve emniyet teşkilatının çabaları, hizmet öncesinden itibaren polis amir ve memurlarının psikolojik gelişimlerine destek verilmesi gerektiğini göstermektedir.

Meslek öncesi eğitimde polis amir ve memurlarının gelecekteki zorlu çalışma koşullarını kaldıracabilecek, mesleklerinin getirdiği “psikolojik yorgunluk” ile etkili baş etme becerilerine sahip ve çeşitli yaşam becerileri ile donatılmış meslek elemanlarının yetiştirilmesinde, gelişimsel odaklı PDR hizmetleri önem kazanmaktadır. Gelişimsel rehberlik modelinin nihai amacı öğrencilerin “yaşam kariyeri gelişimini” desteklemektir. Yaşam kariyeri gelişimi, bir kişinin yaşamındaki tüm rolleri (öğrenci, çalışan, amir-memur, anne-baba, eş, arkadaş vb.), olayları (evlenme, evlat sahibi olma, taşınma, boşanma, emeklilik gibi) ve mekânları (ev, okul, iş yeri, sosyal ortam gibi) bütünleştirerek benliğinin gelişmesi olarak açıklanır. Bu bağlamda gelişimsel rehberlik modeli temelli PDR Büro Amirlikleri yeniden yapılandırılarak, polis amir ve memurlarının hizmet öncesi yaşam kariyeri gelişimlerinin desteklenmesi için yeniden yapılanma çalışması başlatılmıştır. Bu projenin temel amacı Polis Akademisi PDR büro amirliklerinin gelişimsel rehberlik modeline göre yeniden yapılandırmak ve KGRP ile hizmet öncesi emniyet mensuplarının yaşamlarının tüm rollerine, olaylarına ve mekânlarına hazırlanmasına destek olmaktır. Bunun için proje kapsamında Polis Akademisi'ne bağlı üç eğitim kurumunda (Güvenlik Bilimleri Fakültesi, Yozgat PMYO ve Ankara Polis Koleji) çalışma yapılmıştır. Bu çalışmanın amacı, Yozgat PMYO'da KGRP tasarım süreci aşamalarında (planlama, tasarlama, uygulama, değerlendirme ve geliştirme) yapılan çalışmaları, özet olarak okuyucu ile paylaşmaktır.

Yöntem

Proje AR-GE modeli ile yürütülmüştür. Projede Norman Gysbers'in danışmanlığında, ASCA ve Gysbers'in K-12 Kapsamlı Rehberlik Program Modeli (ASCA and Gysberian K-12 Comprehensive Guidance Program Model) temel alınarak lisans ve ön lisans düzeyinde çalışılmıştır.

Çalışma Kurumu:

Yozgat Polis Meslek Yüksekokulu (PMYO) iki yıllık ön lisans eğitimi veren yatılı bir eğitim kurumudur. Polis Akademisi bünyesinde yer alan Yozgat PMYO'nun temel misyonu, polis memuru yetiştirmektir. Yozgat PMYO'da 2013-14 öğretim yılında 500 öğrenci öğrenim görmektedir. PDR Büro Amirliği'nde bir psikolog görev yapmaktadır.

Yozgat PMYO'da Mart 2013 tarihinde KGRP'nın planlama aşaması başlamış, Temmuz 2014 tarihinde

geliştirme aşamasının tamamlanması ile sona ermiştir. Aşağıdaki alt başlıkta beş tasarım aşaması ana hatları ile verilmiştir.

KGRP Tasarım Süreci:

Projede, Polis Akademisinin yapısı ve Yozgat PMYO öğrencilerinin ihtiyaçları temel alınarak Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik Programı (KGRP) beş aşamada (planlama, tasarlama, uygulama, değerlendirme ve geliştirme) tasarlanmıştır. Bu aşamalarda yapılan çalışmalar özetle şunlardır:

1.Planlama: KGRP'nin alt yapısının hazırlandığı, ön hazırlıklarının yapıldığı ilk aşamadır. Bu aşamada Polis Akademisi'nin misyonu ile öğrencilerinin ihtiyaçları dikkate alınarak, gelişimsel rehberlik modelinin yapısı ile ilişkilendirilmiştir. Bu ilişkilendirme sonucunda Yozgat PMYO KGRP'nın politikası, genel amacı ve yeterlik alanları belirlenmiştir. Planlama aşamasında, Mart-Mayıs 2013 tarihlerinde genel olarak şunlar yapılmıştır:

- Polis Akademisi'nin vizyon ve misyonunun incelenmesi
- PMYO'ların yapısının incelenmesi
- PDR Büro Amirliklerinin yapısının ve görevlerinin incelenmesi
- Gelişimsel rehberlik modelinin felsefesi, ilkeleri, amacı ve müdahaleleri ile Polis Akademisi PMYO'nun vizyon ve misyonunun ilişkilendirilmesi
- Yozgat PMYO öğrencilerinin ihtiyaçlarının belirlenmesi
- KGRP'nın politikasının ve genel amacının belirlenmesi
- PDR büro amirliği personelinin eğitimi
- Polis Akademisi amirlerine/yetkililerine brifing verilmesi

Polis Akademisi memur, amir ve yönetici ihtiyacını karşılamak için ön lisans, lisans ve lisansüstü düzeyinde eğitim-öğretim faaliyetlerini yürüten; bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapmak üzere yapılandırılmış bir eğitim kurumudur. Polis Akademisi'nin temel misyonu ülkemizin emniyet mensuplarını yetiştirmektir. PMYO öğrencileri ön lisans düzeyinde mezun olmakta ve polis memuru olarak göreve başlamaktadırlar.

Yozgat PMYO PDR Büro Amirliğinde bir psikolog görev yapmaktadır. Polis Akademisi bünyesinde yer alan PDR Büro Amirlikleri, İç İşleri Bakanlığının 2008 yönetmeliğine göre çalışmaktadırlar. Bu yönetmelik incelendiğinde; PDR Büro Amirliklerinin problem odaklı çalıştıkları, testler aracılığı ile problemleri ve desteklenmesi gereken öğrencilerin tespit edilerek görüşmeye alındığı, sınıf komiserleri tarafından yönlendirilen ya da disiplin puanı nedeni ile sevk edilen öğrenciler ile görüşüldüğü anlaşılmıştır. Ayrıca PDR büro amirliği psikologu ile yapılan ön görüşmede ve kurumda yaptığı çalışmalar incelendiğinde; 'klinik psikolog havasında olmadığı',

tam tersine psikologun öğrenciler tarafından sevilen, onlarla iç içe olmayı seven bir çalışma tarzını benimsemiş olduğu ancak lisansında PDR eğitimi almadığı için, programları tasarlama ve uygulama becerisinin sınırlı olduğu belirlenmiştir. Okul PDR hizmetleri, gelişimsel rehberlik modeli ve KGRP programları hakkında psikologa bilgi verilmiş ve projede kendisinden uygulanması beklenen programlar hakkında eğitilmiştir.

Ayrıca bu aşamada Yozgat PMYO öğrencilerinin ihtiyaçları dikkate alınarak, gelişimsel rehberlik modelinin yapısı ile ilişkilendirilmiştir. Mart 2013'de 110 öğrenciyi ihtiyaç analizi anketi uygulanmıştır. İhtiyaç analizinde öğrenciler %95 mesleki uyum, %90 stres yönetimi, %84 etkili öğrenme, %83 evlilik ve aile, %81 etkili iletişim, %80 karar verme ve problem çözme, % 80 insanları tanıma, %78 eş seçimi, %71 kendisini tanıma konusunda bilgi ve beceri sahibi olmak istediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca, literatürden emniyet teşkilatının yaşadığı sorunlarda taranmıştır. Bu ilişkilendirme sonucunda Yozgat PMYO KGRP'nin politikası, genel amacı ve yeterlik alanları belirlenmiştir. Planlama aşamasında bu çalışmalar yapılırken, Polis Akademisi ve Yozgat PMYO yetkilileri bilgilendirilmiştir.

2. Tasarlama: Birinci aşamadan elde edilen verilere dayanarak, KGRP'nin genel taslağının hazırlandığı aşamadır. Bu aşamada ihtiyaç analizi verileri dikkate alınarak KGRP'nin 3 ögesi (içerik, örgütsel yapı ve kaynaklar) belirlenmiştir. Bu aşamada Mayıs-Ekim 2013 tarihlerinde genel olarak şunlar yapılmıştır:

- KGRP'nin üç ana ögesinin belirlenmesi
- Müdahale (sınıf rehberliği, psikoeğitim, okul kapsamlı etkinlikler, akran yardımcılığı) programlarının hazırlanması
- Kullanılacak ölçeklerin ve değerlendirme anketlerinin hazırlanması
- Akran yardımcılarının belirlenmesi

Yozgat PMYO KGRP'nin tasarlama aşamasında, öğrencilerin ihtiyaç analizinde talep ettikleri konularda sınıf rehberliği ve psikoeğitim programları geliştirilmiştir. PMYO'larda akademik ders programı içinde 1. ve 4. yarıyılıda, haftada iki saat 'rehberlik uygulamaları' adı ile kredisi ve başarı notu olmayan zaman ayrılmıştır. PMYO'larda bu ders saatini ihtiyaca göre psikolojik danışman/psikolog, amirler ya da sınıf komiserleri kullanmakta; ancak yapılandırılmış bir programı bulunmamaktadır. Polis Akademisi yetkilileri ile görüşülerek, rehberlik uygulamaları dersinin sınıf rehberliği programı ile yapılandırılabilceği belirtilerek, programın içeriği açıklanmış ve gerekli izinler alınmıştır. Rehberlik uygulamaları dersi için güz döneminde 1. sınıf öğrencilerine dört ünite (akademiye uyum, etkili öğrenme, kendini tanıma, etkili iletişim) 15 etkinlik; 2. sınıf öğrencilerine beş ünite (kendini tanıma, etkili iletişim, mesleki uyum, stres ve öfke yönetimi, evlilik

ve aile yaşamı) 15 etkinlikten oluşan sınıf rehberliği programı tasarlanmıştır. Sınıf rehberliği programı tasarlanırken davranışçı ve yapılandırmacı öğretim yaklaşımı temel alınmış; etkinlikler çoğunlukla gelişim odaklı ve Wellman ve Moore'un taksonomisine göre kazanımları "algılama" düzeyinde tasarlanmıştır.

İki psikoeğitim programı (kariyer uyumu ve stres yönetimi) tasarlanmıştır. Psikoeğitim programları 6 oturum; bilişsel/davranışçı psikolojik danışma kuramı temelli ve Wellman ve Moore'un taksonomisine göre kazanımları "kavrama" düzeyinde tasarlanmıştır.

Akran yardımcılarının eğitimi için 3 oturum akran eğitimi programı (akran yardımcılarının rol ve fonksiyonları, etik ilke ve sorumluluklar, iletişim öğeleri, temel yardım becerileri vb) oluşturulmuştur. Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Fakültesinde yürütülen proje tecrübesi ile akran yardımcılığı programına sınıf mümessillerinin katılımına karar verilmiştir. Okul kapsamlı etkinlikler için öğrencilerin ihtiyaç analizinde talep ettikleri konularda uzmanların davet edilerek yaşam sohbeti konferansları yapılması planlanılmıştır.

3.Uygulama: KGRP'nin uygulamaya konulduğu aşamadır. 2013-14 eğitim öğretim yılında güz ve bahar dönemlerinde KGRP programları, proje yürütücüsünün koordinatörlüğünde Yozgat PMYO'da görevli psikolog tarafından yürütülmüştür.

KGRP'den yararlanan öğrenci sayıları şunlardır:

- Sınıf rehberliği programına 1. ve 2. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin tamamı yani toplam 500 öğrenci;
- İki psikoeğitim programına (kariyer uyumu ve stres ve öfke yönetimi) toplam 30 öğrenci;
- Okul kapsamlı etkinlikler kapsamında düzenlenen iki yaşam sohbeti konferanslarına (etkili iletişim ve stres yönetimi) öğrencilerinin tamamı yani 500 öğrenci;
- Akran yardımcılığı/ sınıf mümessilleri programına toplam 27 öğrenci katılmıştır.

4. Değerlendirme: Uygulanan KGRP'nin istenilen düzeyde olup olmadığının kontrol edildiği aşamadır. Değerlendirme verileri kısa ve orta vadeli yapılmıştır. Değerlendirme verileri uygulama aşamasının başlaması ile uygulanan her programın (sınıf rehberliği, psikoeğitimler, akran yardımcılığı) bitiminde yapılmış; Mayıs ayında derslerin son haftasında yılsonu değerlendirme anketi ile orta vadeli değerlendirme verileri toplanılmıştır. Bu aşamada genel olarak şunlar yapılmıştır:

- Ön-son testlerin uygulanması
- Yılsonu değerlendirme anketlerinin uygulanması
- PDR Büro Amirliğinin yılsonu raporunun hazırlanması

Sınıf rehberliği programını değerlendirmek için etkinlik öz değerlendirme formu; akran yardımcılığı, psikoeğitimler için ölçek ve etkinlik öz değerlendirme formlarından yararlanılmıştır. Ayrıca öğretim yılı

sonunda öğrencilerin KGRP uygulamalarını nasıl algıladıklarını belirlemek için yıl sonu değerlendirme anketi uygulanmıştır.

Yozgat PMYO'da 2013-14 güz döneminde 1. sınıf öğrencilerine sınıf rehberliği programı uygulanmıştır. Sınıf rehberliği programını değerlendirmek için, derslerin son haftasında gönüllü 205 öğrenciye uygulanan etkinlik öz değerlendirme formlarının, frekans ve yüzdeleri hesaplanmıştır. Sınıf rehberliği programına katılan öğrencilerin etkinlikleri eğlenceli buldukları (%94.1) ve etkinliklerin kendilerini şimdi ve gelecek yaşama hazırlayacak şekilde düzenlendiğini düşündükleri (%98) belirlenmiştir. Öğrenciler etkinlikler aracılığı ile yeni bilgi ve beceriler öğrendiklerini (%97.1); öğrenmenin beyinde nasıl oluştuğunu fark ettiklerini (%90.7), kendilerine uygun öğrenme stratejileri (%91.7) ve öğrenme stillerini (%91.3) fark ettiklerini; etkinlikler aracılığı ile kendilerini tanımanın yollarını fark ettiklerini (%95.6), duygularını yönetmenin önemini kavradıklarını (%97.1), sorumluluklarını kavradıklarını (%96.1), iletişim engellerini (%92.6) ile iletişimde dinlemenin ve empatinin önemini fark ettiklerini (%96.6) ve emniyet adayı olarak çatışma çözme sürecini nasıl uygulayacaklarını kavradıklarını (%93.6) belirtmişlerdir. Öğrencilerin sınıf rehberliği etkinliklerinin yaşamlarına katkı sağlayacağını düşündükleri (%97.1), etkinliklerde öğrendiklerini yaşama geçirmek istedikleri (%98) ve etkinliklerin bir emniyet adayı olarak yaşamlarında katkı sağlayacağına inandıkları (%98.1) belirlenmiştir.

Yozgat PMYO'da bahar döneminde 2. sınıflara uygulanan sınıf rehberliği programının değerlendirme verileri Mayıs 2014'de derslerin son haftasında, gönüllü 173 öğrenciye etkinlik öz değerlendirme formu aracılığı ile elde edilmiştir. Sınıf rehberliğine katılan öğrenciler etkinlikleri eğlenceli bulduklarını (%84.4), etkinliklerin şimdi ve gelecek yaşamları ile ilgili bilgiler içerdiklerini düşündükleri (%84.9) belirlenmiştir. Öğrenciler etkinlikler aracılığı ile yeni bilgi ve beceriler öğrendiklerini (%82); etkinlikler aracılığı ile kendilerini nasıl tanıyacaklarını fark ettiklerini (%81.5), akılcı olmayan düşüncelerini fark ettiklerini (%76.9), yapıcı çatışmanın aşamalarını fark ettiklerini (%75.7), mesleğinin standartlarını (%89) ve kendisinden beklenen mesleki rol ve sorumluluklarını kavradıklarını (%87.9), yas sürecinde nasıl davranması gerektiğini fark ettiklerini (%88.5), öfke ve stres yönetimi ile ilgili yeni stratejiler fark ettiklerini (%89), mesleklerinde ruh sağlığının ilişkisini kavradıklarını (%89), aile yaşamı ile ilgili bilgiler kazandıklarını (%89) ve eş seçiminin önemini fark ettiklerini (%83.3), yaşam alanları ve yaşam görevlerini kavradıklarını (%90.1) belirtmişlerdir. Öğrenciler sınıf rehberliği etkinliklerinin kendilerinin ve arkadaşlarının yaşamını kolaylaştıracağına inandıklarını (%83.8) ve yaşamlarına katkı sağlayacağını düşündüklerini (%83.8), etkinliklerde öğrendiklerini yaşama geçirmek istediklerini (%88.4), emniyet personeli adayı olarak etkinliklerin meslek

yaşamlarına katkı sağlayacağını düşündüklerini (%81.5) ve etkinliklerin devam etmesini istediklerini (%79.2) belirtmişlerdir. Sınıf rehberliği programının güz ve bahar dönemi değerlendirme verileri, sınıf rehberliği etkinliklerinin öğrenciler tarafından benimsendiğini ve etkinliklerin şimdi ve gelecek yaşamda gereken bilgi ve becerileri kazandırdığını göstermektedir.

Sınıf müessillerine uygulanan akran yardımcılığı programını değerlendirmek için ön test uygulamasına 27, son test uygulamasına ise 26 kişi katılmıştır. Deneysel işlemin ardından yapılan ölçüm sonuçları incelendiğinde grubun ön test ve son test puan ortalamaları arasında 5 puandan (ortalama ön test 72.53; son test 77.65) fazla bir farkın olduğu ancak istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($t = 1,72, p > .05$). Elde edilen veriler akran yardımcılığı eğitimine katılan sınıf müessillerinin iletişim becerilerinde artış olmadığını göstermektedir. Akran yardımcılarını eğiten psikologun görüşüne göre, bu farklılığın oluşmamasının nedeni öğrencilerin özerk hareket edememeleri, sınıf komiserlerinin akran öğrencileri kendilerine rakip görmeleri ve engelleyici tutumları ön-son test verilerinin manidar olmamasında etken olmuştur.

Yozgat PMYO öğrencilerine iki psikoeğitim programı (kariyer uyumu ve stres yönetimi) uygulanmıştır. Psikoeğitim programlarını değerlendirmek için ön-son test, derecelendirmeli ölçek ve psikologun izlenimlerinden yararlanılmıştır. Kariyer uyumu psikoeğitim programına gönüllü 16 öğrenci katılmıştır. Ancak ön test uygulamasına katılan 16 katılımcının yalnızca 10 tanesinin son test uygulama sonuçlarına ulaşılmıştır. Katılımcı sayısının 30'dan küçük olması nedeniyle t testi yerine Wilcoxon işaretli sıralar testinden yararlanılmıştır. Gerçekleştirilen analizlerde katılımcıların ön-son test puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan manidar olmadığı görülmüştür ($Z = -1,053; p > .$ Stres ve öfke yönetimi psikoeğitim programı gönüllü 14 katılımcı ile yürütülmüştür. Ancak ön test uygulamasına katılan 14 katılımcının yalnızca 9 tanesinin son test uygulama sonuçlarına ulaşılmıştır. Katılımcı sayısının 30'dan küçük olması nedeniyle t testi yerine Wilcoxon işaretli sıralar testinden yararlanılmıştır. Deneysel grubunun ön ve son test puanlarının tüm ölçek alt boyutlarında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık sergilemediği belirlenmiştir ($p > .05$).

Her iki psikoeğitim programının son oturumunda öğrencilere memnuniyet anketleri uygulanmış, programlara ilişkin görüşleri alınmıştır. Memnuniyet anketlerinde öğrenciler bir başka psikoeğitim programında yer almak istediklerini (%92.3), psikologun kendilerini dinlediklerini (%92.3), programda yer almaktan memnun olduklarını (%84.6), programda yeni bilgi ve beceriler öğrendiklerini ve öğrendiklerini yaşama geçirmek istediklerini (%84.6) belirtmişlerdir. Her iki psikoeğitim programını uygulayan psikolog ile yapılan görüşmede,

uygulamaların vize dönemine denk gelmesi, öğrencilerin vize öncesi ve sonrası rapor olarak okula gelmemeleri nedeni ile ön-son test verilerinin manidar olmamasında etken olduğu belirlenmiştir. Psikoeğitim programlarının sınırlı sayıda öğrenci ile yapıyor olması, programa gönüllü katılımın olması ve vize döneminde öğrencilerin ilgilerinin derse kayması; psikologun daha önce grup çalışması yapmamış olması nedeni ile zaman yönetimi becerisinin sınırlı oluşu vb elde edilen sonuçlarda etken olduğu düşünülmektedir. Psikoeğitim programlarının ön-son test verileri, memnuniyet anketleri ve psikologun izlenimleri dikkate alındığında her iki psikoeğitim programının, kavrama değil 'algılama' düzeyinde öğrenci gelişimlerine katkı sağladığı belirlenmiştir.

2013-14 öğretim yılı sonunda Yozgat PMYO'da tasarlanan KGRP'nin orta vadeli değerlendirmesi için 212 gönüllü öğrenciye (123 kişi 1. sınıf ve 89 kişi 2. sınıf) yılsonu değerlendirme anketi uygulanmıştır. Ankette öncelikle öğrencilerin PDR büro amirliğini nasıl algıladıkları tespit edilmeye çalışılmıştır. Öğrencilerin PDR büro amirliğinin çalışmalarını kendileri için yararlı olarak algıladıkları (%76.9), psikologu tanıdıkları (%88.7) ve kendilerine destek olduğunu düşündükleri (%89.2) belirlenmiştir. Öğrencilere proje çalışmaları ile ilgili sorular yöneltilmiş ve %86.3'ü sınıf rehberliği programını, %83.9'u psikoeğitim programlarını, %83'ü yaşam sohbeti konferanslarını, %68'i sınıf müessillerine verilen akran yardımcılığı programını yararlı bulduklarını belirtmişlerdir. Öğrencilere gelecek öğretim yılında hangi programlara devam etmesini istedikleri sorulmuş; öğrencilerin %100'ü sınıf rehberliği programını, %73.1'i psikoeğitim programlarını, %73.1'i akran yardımcılığı programlarını, %64.2'si yaşam sohbeti konferanslarının yürütülmesini istedikleri belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin %81.6'sı KGRP'nin kendilerine şimdi ve gelecek yaşamlarına katkı sağlayacağını, %18.4'nun ise sağlamayacağını düşündükleri; öğrencilerin %75'i proje çalışmaları ile PDR büro amirliğinin çalışmalarının okulun atmosferine katkı sağladığını düşündükleri belirlenmiştir. Öğrencilerin %78.8'i proje ile başlatılan çalışmaların devam etmesini istedikleri tespit edilmiştir. Elde edilen orta vadeli değerlendirme verileri, gelişimsel rehberlik modeli temelli PDR büro amirliğinin faaliyetlerinin benimsendiğini ve KGRP'nin öğrencilerin şimdi ve gelecek yaşamlarına katkı sağladığını göstermektedir.

5.Geliştirme: Değerlendirme aşamasında elde edilen verilere dayanarak KGRP gözden geçirilmiştir. Bu aşamada değerlendirme aşamasında elde edilen veriler gözden geçirilerek, KGRP'nin öğrencilere ne oranda yeterlik kazandırdığı, hangi alanlarda revizyona ihtiyacı olduğu belirlenmiş; gelecek öğretim yılının programlarında yapılacak değişimlere karar verilmiştir. Bu aşamada Mayıs- Temmuz 2014 tarihlerinde genel olarak şunlar yapılmıştır:

- Değerlendirme verilerinin incelenmesi

- Tüm programların revizyonu

Değerlendirme verileri sınıf rehberliği programının mevcut halinin korunmasını, akran yardımcılığı programının revize edilmesi, psikoeğitim programlarının uygulama zamanlarının ayarlanması ve akran öğrencilerin süpervizyonunda ilgili psikologa konsültasyon verilmesi gerektiğini göstermektedir. Geliştirme aşamasında uygulanan programlar revize edilmiş ve akademi yetkilileri ile paylaşılmıştır.

Tartışma ve Sonuç

Yozgat PMYO'da yürütülen çalışma, ön lisans düzeyinde KGRP tasarımı yapılabildiğini ve KGRP müdahalelerinin polis memuru adayı öğrencilerin yaşam kariyeri gelişimini desteklediğini göstermektedir. 2013-14 öğretim yılı sonunda Yozgat PMYO'da tasarlanan KGRP'nin orta vadeli değerlendirme verileri gelişimsel müdahalelerin öğrenciler tarafından benimsendiğini ve yararlı olarak değerlendirildiğini; KGRP programlarının şimdi ve gelecek yaşama hazırlamada etkili olarak görüldüğü; gelişimsel PDR büro amirliğinin okulun atmosferine olumlu katkı sağladığını ve çalışmaların devam edilmesinin istenildiği belirlenmiştir. Elde edilen orta vadeli değerlendirme verileri, gelişimsel rehberlik modeli temelli PDR büro amirliğinin faaliyetlerinin benimsendiğini ve KGRP'nin öğrencilerin şimdi ve gelecek yaşamlarına katkı sağladığını göstermektedir. Yozgat PMYO'da proje süresinin bitişi nedeni ile bir öğretim yılı KGRP uygulanmasına rağmen, öğrencilerin çalışmaları benimsemiş olmaları gelişimsel rehberlik odaklı PDR büro amirliklerinin Polis Akademisi'nin eğitim kurumları için uygun bir yapılanma modeli olduğunu göstermektedir. Proje kapsamında Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Fakültesi'nde yapılan çalışmalar, lisans düzeyinde KGRP uygulamalarının öğrencilerin gelişimlerini desteklediği ve gelişimsel odaklı PDR uygulamaların okulun atmosferine olumlu katkı sağladığı belirlenmiştir (Nazlı, 2014b, 2014c ve 2014d). Proje sürecinde Polis Akademisinin iki kurumunda yapılan çalışmalar, lisans ve ön lisans düzeyinde gelişimsel rehberlik temelli PDR hizmetlerinin öğrencilerin yaşam kariyeri gelişimlerini desteklediğini göstermektedir.

Yapılan literatür taramasında yurt dışında ilk-orta ve lise düzeyinde KGRP'nin etkililiğini değerlendiren araştırmaların yapıldığı, ancak üniversite düzeyinde çalışmaların olmadığı belirlenmiştir. Yurt dışında yapılan geniş çaplı araştırmalarda gelişimsel rehberlik modelinin yararlı olarak algılandığı ve tam uygulanan KGRP'nin öğrencilerin gelişimlerine katkı sağladığı belirlenmiştir. Lapan, Gysbers ve Sun (1997) Missouri'de yer alan küçük, orta ve büyük ölçekli 236 lisede (toplam 22,964 öğrenci), KGRP etkisini değerlendirmek için okul psikolojik danışmanlarının görüşlerine başvurmuşlardır. Araştırmada KGRP uygulamaları yapılan okullarda öğrencilerin

başarılarının arttığını; KGRP'nin öğrencileri geleceğe hazırlamada etkili olduğunu ve okulun örgütsel iklimine katkı sağladığını belirlemişlerdir. Lapan, Gysbers ve Petroski (2001), KGRP'nin etkililiğini değerlendirmek için Missouri'de 184 orta okulda görevli 4868 öğretmenin görüşlerini almışlardır. Araştırma bulgularına göre KGRP uygulanan okullarda öğrencilerin not ortalamaları yükselmiş; öğrencilerin okula karşı olumlu tutumları artmış; öğretmen ile öğrenciler arasında daha olumlu ilişkiler geliştirmiş; öğrencilerin aldıkları eğitimden memnuniyet düzeyleri artmış ve okulda kendilerini daha güvende hissetmişlerdir. Sink ve Stroh (2003), ilkokullarda KGRP uygulamalarının etkililiğini araştırmak için Washington'da 150 devlet ilkokulunda 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin akademik başarılarını artırdığını belirlemişlerdir. Her iki araştırma da KGRP uygulamalarının akademik başarı, öğrencilerin gelecek yaşama hazırlanmaları ve okulun örgütsel ikliminde KGRP'nin etkililiği ortaya konulmuştur. Lapan, Gysbers ve Kayson (2007), Missouri'de KGRP uygulamasının yapıldığı okullarda programın etkililiğini belirlemek için okul psikolojik danışmanlarının görüşlerine başvurmuşlardır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre 10. sınıf öğrencilerinin matematik başarı düzeyleri ile 11. sınıf öğrencilerinin iletişim ve sanat alanlarında başarı düzeyleri yükselmiş; öğrencilerin okula devam oranlarının arttığı ve disiplin sorunlarının azaldığı belirlenmiş ve çok az öğrenci okuldan uzaklaştırma cezası almıştır. Benzer şekilde Nelson, Fox, Haslan ve Gardner (2007), Utah Eyaletinde KGRP uygulanan 252 devlet okulunda yaptıkları araştırmada şu sonuçlara ulaşmışlardır: Öğrenciler daha amaçlı olarak ders seçimine yöneldikleri; öğrencilerin çoğu yüksek düzeyde beceri isteyen İngilizce, matematik ve teknoloji yönelimli dersler almaya yönelmişler; öğrencilerinin akademik başarı düzeyleri KGRP uygulanmayan okulların başarı düzeyinden daha yüksek çıktığı saptanmıştır.

Ülkemizde 1990'lı yıllarda gelişimsel rehberlik modelinden bahsedilmeye başlanmış, 2000 yılında ilk pilot uygulama gerçekleştirilmiştir (Nazlı, 2002, 2006). 2000-2002 yılları arasında Balıkesir ilinde dört ilköğretim okulunda yapılan ilk pilot gelişimsel rehberlik uygulamasında KGRP'nin orta vadeli değerlendirmesi için, 112 öğretmene yılsonu değerlendirme anketi uygulanmıştır. Elde edilen veriler, öğretmenlerin KGRP uygulamalarını öğrencilerin gelişimine yararlı olarak algıladıkları belirlenmiştir (Nazlı, 2002). İzmir'in Bayraklı ilçesinde bir ilkokul ve ortaokulda başlatılan gelişimsel rehberlik modelinin uygulamalarının değerlendirme verileri, ASCA Ulusal Modelin ülkemiz için uygulanabilir bir model olduğunu göstermektedir (Özyürek, Sanal, Çelikkıran, Dincel ve Gölcük, 2013).

Yozgat PMYO'da KGRP tasarımı, Gysbers'in (1997) önemle vurguladığı 'klinik temelli değil eğitim temelli' müdahalelere ağırlık verilmiş; bunun için sınıf

rehberliği ve psikoeğitim programlarından yararlanılmıştır. Yozgat PMYO'da 1. ve 4. dönemde uygulanan sınıf rehberliği programının değerlendirme verileri programın yararlı olduğunu göstermektedir. Öğrenciler eğlenceli buldukları etkinliklerin kendilerini şimdi ve gelecek yaşama hazırladığını belirtmişlerdir. Güvenlik Bilimleri Fakültesi'nde de sınıf rehberliği müdahalesinin etkili olduğu belirlenmiştir (Nazlı, 2014b, 2014c). Benzer şekilde literatürdeki araştırmalardan elde edilen veriler sınıf rehberliği ile öğrencilerin etkili öğrenme ve çalışma becerilerini (Akpınar, 1999; Avcı ve Nazlı, 2006; Brigman ve Campbell, 2003; Geller ve Anderson, 1986; Myrick, Merhill ve Swanson, 1986; Lee, 1993; Ruben, 1989; Yurdabakan, 2005), kendini tanıma ve başkalarını tanıma becerilerini (Mosconi ve Emmett, 2003; Myrick, Merhill ve Swanson, 1986; Ruben, 1989; Sarı, 1997), iletişim kurma ve sosyal becerilerini (Büyükişık ve Nazlı, 2008; Cerrahoğlu, 2002; Çelik, 2007; Uşaklı, 2006; Verduyn, Lord ve Forrest, 1990) geliştirildiği belirlenmiştir. Literatürde yapılan çalışmaların daha çok ilk ve orta okul düzeyinde yapıldığı dikkate alındığında, projeden elde edilen veriler ön lisans ve lisans düzeyinde de sınıf rehberliğinin etkili bir müdahale aracı olduğunu göstermektedir.

Gelişimsel rehberlik modelinde sınıf rehberliği programı merkezi bir konumda yer almaktadır. Çünkü gelişimsel anlayışta, okuldaki tüm öğrencilere ulaşmak istenilmesi, psikolojik danışman/öğrenci oranının istenilen düzeyin üstünde olması; öğrencilerle gruplar halinde çalışmayı gerektirmektedir (Gysbers ve Henderson, 2006; Myrick, 1997). Yozgat PMYO'da bir psikolog ve 500 öğrenci mevcut olması, sınıf rehberliği programının ön lisans düzeyinde de önemini göstermektedir. Proje kapsamında Yozgat PMYO'da bir öğretim yılında toplam 500 öğrenciyle sınıf rehberliği programı ile etkileşim kurulabilmiştir. Yozgat PMYO öğrencileri de yıl sonu değerlendirme anketlerinde gelecek öğretim yıllarında devam etmesini istedikleri program, %100 oranı ile sınıf rehberliği olmuştur. Okul kapsamlı etkinliklerin konferans biçiminde de çok fazla öğrenciye ulaşabilme fırsatı bulunmaktadır.

KGRP müdahalelerinde eğitim temelli programlar arasında psikoeğitim programları da yer almaktadır. Yozgat PMYO'da uygulanan iki psikoeğitim programının ön-son test veri analizi istatistiksel olarak anlamlı olmasa da; öğrencilere son oturumda uygulanan memnuniyet anketleri, programları uygulayan psikologun görüşlerine göre öğrencilerin programlardan yararlandıklarını göstermektedir. Literatürde farklı öğretim kademelerde psikoeğitim programlarının öğrenci gelişimini olumlu yönde etkilediğini gösteren çalışmalar mevcuttur (Beyazkürk, Alniak ve Dinçer, 2007; Coppock, 1993; Ömeroğlu ve Nazlı, 2014; Şentürk Aydın, 2012; Şirin, 2011; Yatkın, 2012).

Akran yardımcılığı programı KGRP'de dolaylı müdahale olarak adlandırılmaktadır (Myrick, 1997).

Projede akran yardımcılığı programı, hizmeti sunan ve hizmeti alan öğrencilerin nasıl algıladıkları araştırılmıştır. Yozgat PMYO'da akran yardımcıların ön-son test verileri akran yardımcıların iletişim becerilerinin artmadığını; hizmetten yararlanan öğrenciler de akran yardımcılığı programını yıl sonu değerlendirme anketinde %68 oranında yararlı buldukları belirlenmiştir. Güvenlik Bilimleri Fakültesi'nde de akran yardımcılığı programının akran öğrencilerin iletişim becerilerini artırmadığı ve hizmeti alan öğrenciler tarafından da %66 oranında yararlı buldukları belirlenmiştir (Nazlı, 2014b, 2014d). Hem Güvenlik Bilimleri Fakültesinde, hem de Yozgat PMYO'da elde edilen bulguların nedeni Polis Akademisinin hiyerarşik bir kurum olması ve akran öğrencilerin özerk hareket edememeleri, özellikle sınıf komiserlerinin akran öğrencilerinin çalışmalarını engelleyici tutumları ve psikolojik danışmanların/psikologların akran öğrencileri süpervize etmede yetersiz kalmaları olarak değerlendirilmiştir. Oysa literatür taramasında akran yardımcılığı müdahalesinin etkililiğini gösteren pek çok araştırma mevcuttur. Akran yardımcılığı grubuna katılan öğrencilerin çeşitli becerileri (liderlik, kendini ve başkalarını tanıma, özsaygı vb.) kazandıkları ve okula karşı olumlu tutum geliştirdikleri, akademik başarılarının arttığı belirtilmektedir (Campbell, 1993; Synders, 1993; Myrick, 1997). Ayrıca okul ortamında akran yardımcıların iyi bir model olduğu ve olumlu bir atmosfer yarattığını; okuldan kaçma problemlerini azaltmada yardımcı olduğu, okula karşı olumlu tutum geliştirdiği belirtilmektedir (Aladağ, 2005; Bowman

ve Myrick, 1987; Campbell, 1993; Naylor ve Cowie, 1999; Öner-Koruklu, 2006; Pehlivan, 2004; Taştan, 2004; Taylı, 2006; Wassef, Mason, Collins, Van Halen ve Ingham, 1998). Ancak bu araştırmaların polis yada askeri okullarda yapılmadığı, hiyerarşik kurumlarda ast-üst ilişkisini de dikkate alarak akran yardımcılığı müdahalesinin nasıl yapılandırılacağına dair çalışmaların yapılmasına ihtiyaç vardır.

Polis Akademi Yozgat PMYO'nun yapısı ve öğrencilerinin ihtiyaçlarına göre KGRP tasarlanmış ve bir yüksek öğretimde modelin uygulanabilirliği test edilmiştir. Mart 2013 tarihinde başlatılan ve Temmuz 2014 tarihine kadar devam eden yeniden yapılandırma sürecinde Yozgat PMYO'da gelişimsel odaklı yürütülen PDR hizmetlerinin öğrencilerin gelişimlerini desteklediği ve okulun atmosferine olumlu katkı getirdiğini göstermektedir. Bu çalışmada elde edilen veriler Yozgat PMYO'da uygulanan KGRP'nin kısa ve orta vadeli değerlendirme verileri, KGRP'de yürütülen programlar (sınıf rehberliği, psikoeğitim, akran yardımcılığı ve okul kapsamlı etkinliklerin konferans biçimi) ile sınırlıdır. Farklı yüksek öğretim kurumlarında, KGRP'nin diğer programlarını da içeren çalışmalar ve uzun vadeli değerlendirme verileri ile çalışmaların devam etmesi gerekmektedir. Ülkemizde niceliksel olarak artmaya başlayan yüksek öğretim kurumlarının, niteliksel yönünde PDR hizmetleri ihmal edilmemeli; tüm öğrencilere ulaşabilen ve onların yaşam kariyeri gelişimlerinde söz sahibi olan gelişimsel temelli PDR merkezleri oluşturulabilmelidir.

Kaynaklar

- American School Counselor Association (ASCA) (2008). The role of school counselor. [Electronic version]. Elde edilme tarihi: 20 Ocak 2000. <http://www.schoolcounselor.org/content.asp?contentid=173>
- Akpınar, M. (1999). *Grupla rehberlik ve psikolojik danışma uygulamalarının üniversite giriş sınav kaygısı üzerindeki etkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Aladağ, M. (2005). Bir akran danışmanlığı programı geliştirme ve etkililiğini inceleme. (Yayımlanmamış doktora tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Avcı, Y. ve Nazlı, S. (2006). Sınıf Rehberliği Etkinliklerinin Öğrencilerin Verimli Ders Çalışma Alışkanlıkları, Akademik Başarıları ve Sınav Kaygıları Üzerindeki Etkisi. *BAÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 15, 180-201.
- Aydın, M. ve Yıldız, M. (2000). *Poliste Stres Yönetimi. Yirmibirinci Yüzyılda Polis: Temel Sorunlar-Çağdaş Yaklaşımlar*. Ankara: Sibel Matbaası.
- Bauman, S., Siegel, J., Falco, L., Szymanski, G., Davis, A., and Seabolt, K. (2003). Trends in school counseling journals: the first fifty years. *Professional School Counseling*, 7 (2), 79-90.
- Beyaztürk, D., Almak, S., ve Dinçer, Ç. (2007). Çocukta Akran İlişkileri ve Arkadaşlık. *Eğitim Araştırmaları*, 26, 13-26.
- Brigman, G., and Campell, C. (2003). Helping Student Improve Academic Achievement and School Success Behavior. *Professional School Counseling*, 7, 91-98.
- Büyükişık, G., ve Nazlı, S. (2008). İlköğretim 1. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Gelişimlerinde Sınıf Rehberliğinin Etkisi: Van- Alabayır Köyü Örneği. 2. *PDR Uygulamaları Sempozyumu Özet Kitabı*, Selçuk Üniversitesi, Konya, s. 11.
- Campbell, C. (1993). K-12 peer helper programs. İçinde Joe Witme (Ed.), *Managing Your School Counseling Programs: K-12 Developmental Strategies* (pp. 177-189). Minneapolis, MN: Educational Media.
- Cerrahoğlu, S. (2002). *Sosyal beceri eğitiminin ilköğretim öğrencilerinin öz kavramı düzeylerine etkisi*. (Yayımlanmış yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Clothier, J.H. (1997). Suicide, [www.uoms.edu.department of psychiatry](http://www.uoms.edu.department%20of%20psychiatry).
- Coppock, M.W. (1993). Small Group Plan for Improving Friendships and Self-Esteem. *Elementary School Guidance and Counseling*, 28, 2, 52-54.
- Çakır, İ. (2006). *Polislerin İş Stresi ve Bazı Değişkenlere Göre Stresle Başa Çıkma Tarzlarının Karşılaştırılması*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Çam, S., ve Çakır, İ. (2008). Polislerin İş Stresi Algısının Kişisel ve Göreve Bağlı Bazı Değişkenlere Göre Karşılaştırılması. *Polis Bilimleri Dergisi*, 10, 3, 21-40.
- Çelik, C. (2007). Okul-Çevre İlişkisinin Okul Gelişimindeki Rolü. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27, 3, 123-139.
- Emniyet Genel Müdürlüğü (2000). *Stres Taraması Sonuç Raporu*. Eğitim Daire Başkanlığı, Ankara.
- Emniyet Genel Müdürlüğü (2012). *Stres Taraması Sonuç Raporu*. Eğitim Daire Başkanlığı, Ankara.
- Gysbers, N.C. (1997). A model comprehensive guidance program. İçinde N.C Gysbers ve P. Henderson (Ed.), *Comrehensive Guidance Programs That Work* (pp. 1-24). N.C. ERIC/CASS Publication, Greensboro.
- Gysbers, N.C. (2004). Comprehensive Guidance and Counseling Programs: The Evolution of Accountability. *Professional School Counseling*, 8, 1, 1-14.
- Gysbers, N.C., Lapan, R.T., and Jones, B.A. (2000). School Board Policies for Guidance and Counseling: A Call to Action. *Professional School Counseling*, 3, 5, 349-355.
- Gysbers, N.C., and Henderson, P. (2012). *Developing and Managing Your School Guidance and counseling Program*. (5. Baskı). ACA 5999 Stevenson Avenue Alexandria, VA 22304.
- Kutlu, R., Çivi, S. ve Karaoğlu, O. (2009). Polis Memurlarında Yaşam Kalitesi ve Depresyonun Değerlendirmesi. *Tip Bilimleri Dergisi*, 29, 1, 8-15.
- Lapan, R.T., Gysbers, N.C. and Sun, Y. (1997). The impact of more fully implemented guidance programs on the school experiences of high school students: A statewide evaluation study. *Journal of Counseling & Development*, 75, 292-302.
- Lapan, R.T., Gysbers, N.C. and Patroski, G. (2001). Helping 7th graders be safe and academically successful: A Statewide study of the impact of comprehensive guidance programs. *Journal of Counseling & Development*, 79, 320-330.
- Lapan, R.T., Gysbers, N.C. and Kayson, M. (2007). *Missouri school counselors benefit all students: How implementing comprehensive guidance programs improves academic achievement for all Missouri students*. Jefferson City, MO: Missouri Department of Elementary and Secondary Education.

- Lee, R.S. (1993). Effects of Classroom Guidance on Student Achievement. *Elementary School Guidance and Counseling*, 27, 163-172.
- Mosconi, J., and Emmett, J. (2003). Effects of Values Clarification Curriculum on High School Students' of Success. *Professional School Counseling*, 7(2), 68-78.
- Myrick, R. D., Merrill, H., and Swanson, L. (1986). Changing Student Attitudes Through Classroom Guidance. *The School Counselor*, 33, 244-252.
- Myrick, R.D. (1997). *Developmental Guidance and Counseling: A Practical Approach*. (Third edition), Minneapolis: Educational Media Corporation.
- Naylor, P., and Cowie, H. (1999). The Effectiveness of Peer Support Systems in Challenging School Bullying: The Perspectives and Experiences of Teachers and Pupils. *Journal of Adolescence*, 22, 467-479.
- Nazlı, S. (2002). *İlköğretimde Gelişimsel Rehberlik Modeli*. MEB Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı, Milli Eğitim Basımevi, Ankara.
- Nazlı, S. (2006). Comprehensive Guidance and Counselling Programme Practices in Turkey. *Mediterranean Journal of Educational Studies*, 11, 1, 83-101.
- Nazlı, S. (2014a). *Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik Programları*. (5. Baskı), Ankara: Anı Yayınları.
- Nazlı, S. (2014b). Polis Akademisi Rehberlik ve Psikolojik Danışma Büro Amirliğinin Gelişimsel Rehberlik Modeline Geçiş Süreci. *AÜ Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 47,1, 249-268.
- Nazlı, S. (2014c). Polis Akademisi Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik Programının Orta Vadeli Değerlendirilmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi* 5, 41, 103-116.
- Nelson, D.E., Fox, D.G., Haslan, M., and Gardner, J. (2007). *An evaluation of Utah's Comprehensive Counseling and Guidance Program*. Salt Lake City, UT: The Institute for Behavioral Research in Creativity.
- Ömeroğlu, S. ve Nazlı, S. (2014). Kariyer uyum becerileri psikoeğitim programının kariyer uyum becerilerine etkisi: Polis Akademisi örneği. *1. Uluslararası İş ve Meslek Danışmanlığı Kongresi Kitapçığı*. Işkur, Ankara, s.206-212.
- Öner-Koruklu, N. (2006). Eğitimde Arabuluculuk Ve Okulda Arabuluculuk Sürecinin işleyişine İlişkin Bir Model. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 11-20.
- Özyürek, R., Sanal, S.D., Çelikkıran, İ., Dincel, A. ve Gölcük, N. (2013). *İzmir İli Bayraklı İlçesi Okullarda Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programı Uygulamaları*. Elde edilme tarihi: 20 Şubat 2014. <http://bayrakliram.meb.k12.tr/>
- Pehlivan, G.K. (2004). *Lise Öğrencilerinin Sınav Kaygısı İle Baş Etmelerinde Akran Rehberliğinin Katkısı*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi) Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ruben, A.M. (1989). Preventing School Dropouts Through Classroom Guidance. *Elementary School Guidance and Counseling*, 24, 21-29.
- Sink, C., and MacDonald, G. (1998). The status of comprehensive guidance and counseling in the united states. *Professional School Counseling*, 2,(2), 88-94.
- Sink, C.A., and Stroh, H.R. (2003). Raising achievement test scores of early elementary school students through comprehensive school counseling programs. *Professional School Counseling*, 6, 352-364.
- Synder, A.B. (1993). Managing an elementary school guidance program: The role of the counselor. İçinde J. Wittmer (Ed.), *Managing Your School Counseling Programs: K-12 Developmental Strategies* (pp. 33-43). Minneapolis, MN: Educational Media.
- Şanlı, S., ve Akbaş, T. (2008). Adana İlinde Çalışan Polislerin Tükenmişlik Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Polis Bilimleri Dergisi*, 10, 2, 1-24.
- Şanlı, S., ve Akbaş, T. (2009). Adana İlinde Çalışan Polislerin İş Doyumu Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Polis Bilimleri Dergisi*. 11, 2, 73-86.
- Şentürk Aydın, R. (2012). *Yaşam Becerileri Psikoeğitim Programının Boşanmış Aile Çocuklarının Uyumlarına Etkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şirin, B. (2011). *Mükemmeliyetçilikle İlgili Psikoeğitim Programının 8. Sınıf Öğrencilerinin Mükemmeliyetçilik Düzeyleri ve Akademik Başarılarına Etkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Taşdöven, H. (2005). Polislerin Tükenmişlik Düzeylerinin Çalıştıkları Birimler Açısından İncelenmesi. *Polis Bilimleri Dergisi*, 7, 3, 43-58.
- Taştan, N. (2004). *Çatışma Çözme ve Arabuluculuk Eğitimi Programlarının İlköğretim Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Çatışma Çözme ve Akran Arabuluculuğu Becerilerine Etkisi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Taylı, A. (2006). *Akran Yardımcılığı Uygulaması Aracılığıyla Lise Öğrencilerinde Kişisel ve Sosyal Sorumluluğun Arttırılması*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Verduyn, C.M., Lord, W., and Forrest, G.C. (1990). Social Skills Training in Schools: An evaluation study. *Journal of Adolescence*, 13, 1, 3-16.

- Wassef, A., Mason, G., Collins, M. L., VanHaalen, J., and Ingham, D. (1998). Effectiveness of one-year participation in school-based volunteer-facilitated peer support groups. *Adolescence* 33 (129), 91-98.
- Wittmer, J. (1993). Developmental School Counseling: History, Reconceptualization and Implementation Strategies. İçinde J. Wittmer (Ed.), *Managing Your School Counseling Programs: K-12 Developmental Strategies* (pp. 2-11). Minneapolis, MN: Educational Media.
- Yurdabakan, İ. (2005). Grup rehberliği programının ilköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin sınav kaygısı düzeylerine etkisi. İçinde S. Erkan ve A. Kaya (Ed.), *Grupla Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programları*. Ankara: PegemA

Extended Summary¹⁻¹³**Yozgat Police Vocational College Comprehensive Developmental Guidance Program Designing Process****Serap NAZLI**

In 21th Century, there is a necessity of developmental based Psychological Counseling and Guidance services which supports students' preparation to current and future life career, in not only primary and secondary schools but also higher educational institutions. Police Academy, that showed regard to this necessity, has founded Psychological Counseling and Guidance Departments in all of its institutions. Main reason was giving support to students in their preparation to the future life. In the year 2011, project has been started in these departments for transition to the developmental guidance model.

The purpose of this current study is to share works have been done in the Yozgat Police Vocational College CDGP designing process phases (planning, designing, implementation, evaluation and improvement) in summary to the readers.

Method

The project is being carried out with research-development model. In this project, works have been grounded on ASCA and Gysberian K-12 Comprehensive Guidance Program Model under the supervision of Norman Gysbers. Planning phase of CDGP has been started at March 2013 in Yozgat Police Vocational College, and it's ended with the completion of development phase at July 2014.

CDGP has been designed in five phases (planning, designing, implementation, evaluation and improvement). The works done in these phases are below in summary:

1. Planning: It is the first phase a substructure is set up and groundwork is laid. In this phase, structure of developmental guidance model has been associated to mission and vision of Police Academy and needs of students. As a result of this association, policy of Yozgat Police Vocational College and main purpose and competency areas of CDGP have been determined.

2. Designing: It is the phase, draft of the developmental guidance model is prepared according to the gathered data from the first phase. Three components of CDGP (content, organizational framework and resources) have been determined and main intervention programs have been prepared and

tested with pilot studies in consideration with the need analysis data.

3. Implementation: CDGP is carried out in this phase. CDGP programs have been implemented by Psychologist of Police Vocational College under the coordinatorship of project principal investigator within the fall and spring semesters of 2013-2014 academic year.

4. Evaluation: It is the phase that CDGP is controlled whether it is in the desired level. Evaluation has been done in short and medium term. Evaluation has been done at the end of every program implemented (classroom guidance, psychoeducation, peer helping) in the implementation phase, and in May towards the end of semester medium term evaluation data have been gathered via year-end evaluation questionnaire.

In the 2013-14 academic year, for the medium term evaluation of CDGP designed for Yozgat Police Vocational College a year-end evaluation questionnaire administered to 212 volunteer students (123 1. grade and 89 2. grade students). In the questionnaire firstly tried to determine how students perceive Psychological Counseling and Guidance services. It is found that students perceive Psychological Counseling and Guidance services beneficial for themselves (76.9%), they recognize the psychologist (88.7%) and they think psychologist is supportive for themselves (89.2%). Questions related to project have been asked to the students and 86.3% of them stated classroom guidance program was helpful for themselves. Same results were reached for 83.9% of them for psychoeducation programs, 83% for life-talk conferences and 68% for the peer helping education given to the class prefects. When it is asked to students which of the program they wanted to be continued next year, results were 100% of them for classroom guidance program, 73.1% of them for psychoeducation program, 73.1% of them for peer helping program and 64.2% of them for life-talk conferences they say they wanted to be continued. In addition, 81.6% of students think CDGP will contribute to their current and future life but 18.4% of them think the opposite, and 75% of them think project

works and Psychological Counseling and Guidance services efforts make a positive effect on school atmosphere. It is understood that 78.8% of the students wanted works which started with the project to be continued. Obtained medium term evaluation data show that developmental guidance based Psychological Counseling and Guidance activities were internalized and CDGP is supportive for students' current and future life.

5. Improvement: According to the obtained data from evaluation phase CDGP have been revised. In this phase with revising evaluation data, in what extent CDGP gain competency to students and which area need revision are determined and a decision made about what changes will make in the next academic year programs.

Result

A project has been initiated in the Police Academy in order to support police candidates' life career developments with reconstructing Psychological Counseling and Guidance services according to "developmental guidance" model. In accordance with this purpose, CDGP has been designed according to the Police Academy Yozgat Police Vocational College's structure and needs of students and adaptability of the model in a higher education institution has been tested. In the reconstruction process started at March 2013 and continued till July 2014, developmental focused Psychological Counseling and Guidance services in Yozgat Police Vocational College supports students' developments and make a positive effect on the school atmosphere.